

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

יומא דף מב

מהר"ל גור אריה במדבר כ, א אות ב'

מפני שהיא חוזרת לעפרה, ליסוד הפשוט, שנסתלק הוויתו, ובשביל זה יש כאן הסתלקות חטא העגל וסלוק הטומאה¹³. וכמו כן מיתת הצדיק כפרה על כלל הנמצאים, בשביל שהוא נסתלק מן העולם, מן הרכבות הגוף שבו החטא, וכל העולם קבל הסתלקות גוף. וכמו שאצל הפרה יסוד הפשוט שלה העפר, כמו שהתבאר (לעיל פ"ט אות כז), כך אצל הצדיק יסוד הפשוט שלו הנשמה, ששבה להיות רוחני כמו שהיתה בתחלה — נשמה טהורה¹⁴. ובשביל כך הוא סלוק החטא, שכל הסתלקות הגוף — אשר בו החטא — הוא סלוק החטא, אשר החטא מתיחס אל הגוף⁶. והנה שוים פרה אדומה עם הצדיק; כי הפרה אדומה על שהיא חוזרת אל יסוד הפשוט שלה מכפרת, וכן הצדיק כאשר הסתלק הרכבתו וחוזר אל פשיטותו, מכפר.

אמנם עיקר דבר זה מה שמיתת צדיקים מכפרת הוא ידוע, ובוזה תבין למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה, וזה כי מיתת צדיקים הוא ראוי שיהיה כפרה, כי סלוק החטא הוא כאשר יסולק ענין הראשון אשר היה בו החטא, שהיה בעל גוף, אשר הוא מסוגל לחטא⁶, אשר דבר זה⁷ הסרה וסלוק החטא⁸, ובוזה נסתלק החטא⁹. ולכך כל מיתה היא מכפרת על האדם¹⁰, בעבור שהיא הסתלקות הגוף, שבו תלוי החטא¹¹. ובמיתת הצדיק כפרה לכל העולם, כי הצדיק עיקר המציאות¹², ונחשב סלוק גופו סלוק לכל העולם, ובשביל סלוק זה נסתלק החטא. ובשביל כך נסמכה מיתת מרים לפרה אדומה, שבאמת הכל אחד; כי טהרת פרה אדומה

מהר"ל חידושי אגדות סוף מנחות

ודבר זה תבין, ממה שאמרו (מו"ק כ"ח א') מיתת צדיקים כפרה על ישראל, וזהו בעצמו הקרבת הנשמות. כי כל התעלות אל הש"י הוא כפרה וסלוק חטא, אשר החטא מרחיק ישראל מן הקב"ה, ולפיכך אמר כי הקרבת נשמת הצדיקים הוא כפרה על ישראל, ור' יוחנן סבר כי ת"ח העוסקים בהלכות עבודה כאלו נבנה ב"ה בימיהם, וזה מפני כי העוסק בתורה היא עבודה שכלית מעלה עליהם הכתוב כאלו נבנה ב"ה בימיהם. מפני שכבר התבאר כי אין העבודה רק כי על ידה האדם מתקרב אל הש"י, וזהו לשון קרבן כי על ידו מתקרב האדם אל הש"י, ואין התקרבות אל הש"י רק ע"י התורה שעל ידה הוא הקירוב והדבוק בו יתברך, ולפיכך ת"ח העוסקים (בעבודה) [בהלכות עבודה] כאלו נבנה ב"ה בימיהם ומקריבין קרבן בתוכו.

מזבח בנוי וכו'. פי' מיכאל שר הגדול הוא סבת התקשרות העולם בעלתו. כי כבר התבאר בחבור גבורת השם (פ' ס"ט) כי העולם הזה שב אל עלתו, ואי אפשר רק כך כי ממנו יתברך הושפע העולם ואליו ית' (שם). לעולם זאת על ישראל וגו' אמר רב גידל אמר רב זה מזבח בנוי ומיכאל השר הגדול עימד ומקריב עליו קרבן ורבי יוחנן אמר אלו ת"ח העוסקים בהלכות עבודה מעלה עליהם הכתוב כאלו נבנה מקדש בימיהם.

הוא שב, ומיכאל שר הגדול אמצעי ששב העולם אל עלתו. ולפיכך אמר כי הוא מקריב על המזבח נפשותיהן של צדיקים, כדאיתא בפרק אין דורשין (י"ג ב' **). ולמה מקריב נשמותיהן של צדיקים. מפני כי נשמותיהן של צדיקים הם יותר ראשונים אל הש"י מכל הנמצאים, והם מתקרבים אליו לגמרי ואין דבר קרוב יותר, ולפיכך הם נקראו קרבן, ודבר זה הוא כפרה על ישראל.